

Aarsberetning

fra

Den kgl. norske Kunst- og Haandværksskole

i Christiania.

Skoleaaret 1895—1896.

Christiania.

Morten Johansens Bogtrykkeri.

1896.

L
4211
cho. 3

17.2.1954

Skolebibliotek

Skole-Efterretninger

for

Skoleaaret 1895—1896.

Skolens Overbestyrelse: *Kirke-Departementet.*

Skolens Forstanderskab:

Formand: *Skolens Direktør.*

Ingeniør *M. Morterud*** (fra 1889).

Landskabsmaler *G. P. F. V. Muntho**) (fra 1894).

Arkitekt *Torolf Prytz**) (fra 1892).

Snedkermester *H. W. Schroder*** (fra 1884).

Skolens Direktør: Figurmaler, cand. jur. *I. W. Holter*,
ansat 1884.

Overlærere ved Dag- og Aftenskolen.

Landskabsmaler *H. Petersen* (Frihaandstegn. I), a. 1884 (1873***).

Landskabsmaler *P. Thurmann* (Frihaandstegn. II), a. 1884 (1869).

Figurmaler *O. Wergeland* (Frihaandstegn. III), a. 1889.

Ingeniør *E. Fonassen* (Konstruktionstegn.), a. 1891.

Arkitekt *H. M. Schirmer* (Ornamenttegn. I og II), a. 1884 (1873).

Arkitekt *H. Nissen* (Bygningstegning), a. 1885.

*) Valgte af Kirke-Departementet.

***) Valgte af Christiania Kommune.

****) De i Parenthes tilføjede Aarstal angiver Tiden for Ansættelse ved
«Den kgl. Tegneskole».

Arkitekt *H. Olsen* (Fagtegning for Haandværkere), a. 1884 (1876).
Figurmaler *W. Peters* (dekorativt maleri), a. 1884.

Overlærere ved Aftenskolen.

Landskabsmaler *P. Barlag* (Frihaandstegn. I), a. 1885 (1879).
Landskabsmaler *C. Nielsen* (Frihaandstegn. II), a. 1884.
Kaptein *O. Færden* (Konstruktionstegn.), a. 1892 (1881).
Billedhugger *M. Skeibrok* (Modellering), a. 1889.*)

Lærere ved Aftenskolen.

Arkitekt *B. Lange* (Frihaandstegning I), a. 1884 (1880).
Arkitekt *J. Meyer* (Frihaandstegning I), a. 1884.
Figurmaler *E. Nielsen* (Frihaandstegning III), a. 1890.
Kaptein *O. Strugstad* (Konstruktionstegning), a. 1884.
Ingeniør *B. Stub* (Konstruktionstegning), a. 1892.

Desuden har Arkitekt Fin Horn, Ingeniør I. F. Buvig og Arkitekt H. Sinding-Larsen assisteret i Dagskolen resp. i Bygnings-, Konstruktions- og Ornament-Tegning og Kaptein A. E. Eriksen samt Arkitekt Fin Horn i Aftenskolen i Maanederne Oktober—Mai resp. i Konstruktionstegning og Bygnings-tegning.

Skolens Sekretær og Kasserer: Cand. jur. *I. K. F. S. Theiste*, a. 1893.

- **Bibliothekar:** Landskabsmaler *C. Nielsen*, a. 1884.
- **Vagtmester:** *S. Mathiesen*, a. 1884.

Dagskolen

begyndte den 1ste Oktober 1895 og sluttede den 22de Mai 1896.

Undervisningen fandt Sted:

Frihaandstegning, 1ste og 2det Trin Kl. 9—11 Form.

*) Skolen har i indeværende Skoleaar at beklage Tabet af Overlærer M. Skeibrok, der afgik ved Døden den 22de Marts. I hans Sted konstitueredes Billedhugger B. Bergslien til at lede Undervisningen i Modellerklassen indtil Skoleaarets Udgang.

Ornamenttegning og Konstruktionstegning Kl. 12—2 Eftm.
Frihaandstegning, 3die Trin, Bygningstegning, Fagtegning
for Haandværkere og dekorativt Maleri hele Dagen fra Kl. 9,
saalænge der har været tilstrækkeligt lyst.

Antallet af Elever ved Dagskolen var 267 af hvilke 110 samtidig besøgte flere Discipliner.

Besøget i de forskellige Dagklasser sees af Bilag 1. Af Dagelever var 90 kvindelige Elever.

Skolepenge ved Dagskolen: For Bygningstegning, Fagtegning for Haandværkere, dekorativt Maleri og Frihaandstegning, 3die Trin, Kr. 5.00 pr. Maaned; for hver af de øvrige Discipliner Kr. 2.00 pr. Maaned — dog saaledes, at ingen Elev erlægger en højere Kontingent end Kr. 5.00 maanedlig.

16 Elever havde Friplads. Elevernes Livsstilling vil sees af Bilag 3. Bilag 5 viser Antallet af Elever ved Dagskolen, fordelt efter Fødselssteder.

Aftenskolen

begyndte den 1ste Oktober 1895 og sluttede den 22de Mai 1896. Undervisningen foregik i Maanederne November—Marts Kl. 6—8 Aften, i de øvrige Maaneder Kl. 7—9 Aften.

Antallet af Elever ved Aftenskolen var 750, hvoraf 399 nyindmeldte. — Af Afteneleverne var 62 kvindelige Elever.

Frekvensen til de forskellige Aftenklasser sees af Bilag 2.

Skolepengene ved Aftenskolen er Kr. 4.00 for Skoleaaret, uanseet til hvilken Tid af Aaret Eleverne optages.

37 Elever havde Friplads. Elevernes Livsstilling vil sees af Bilag 4. Bilag 6 viser Antallet af nyindmeldte Elever ved Aftenskolen fordelt efter Fødselssteder.

2 Realstuderende af Faggruppe I har underkastet sig *den lovbefalede Prøve i Tegning* med følgende Udfald:

Hannibal Winsnæs.....	(2.0)
Asmund Aasen.....	(1.8)

Af Realstuderende af de øvrige Faggrupper har 1 bestaaet den lovbestemte Prøve i Frihaandstegning og Konstruktions-tegning.

Foredrag.

P e r s p e k t i v .

Foredrag over Perspektiv i Forbindelse med Undervisning i Perspektivtegning har i Skoleaaret været holdt af Landskabsmaler H. Petersen:

For Eleverne af Bygningsklassens Dagskole 3 Gange ugentlig i Eftermiddagstimerne fra 4—6.

For Aftenskolens Elever i Timerne fra 8—9 Aften 3 Gange ugentlig i Maanederne November—April. Det sidste Kursus har været besøgt af 23 Elever.

S t a t i k .

For Bygningsklassens Elever i Dagskolen har Kaptein Strugstad gennemgaaet i en Række Foredrag elementær Styrkeberegning med Anvendelse paa Bygningskonstruktioner. Kurset afsluttedes med en Prøve.

A r i t h m e t i k o g G e o m e t r i .

Et Kursus i Arithmetik og Geometri har været afholdt af Kaptein *O. Færden*. Kurset har været besøgt af 27 Elever, af hvilke 15 har tilendebragt Kurset.

Den aarlige Udstilling af Elevarbejder,

der fandt Sted den 28de og 29de Mai 1895, var talrig besøgt.

Skolens Bibliothek

har været holdt åbent i Skoleaaret 2 Gange ugentlig 2 Timer ad Gangen.

Lærerstipendier.

Det i dette Øiemed for Budgetterminen bevilgede Beløb Kr. 1,000.00, fordeltes af Kirke-Departementet, efter Forstanderskabets Forslag, mellem Direktør *Holter* og Lærer *Eivind Nielsen*, den første med Kr. 600.00, den anden Kr. 400.00 som Reisetipendier til Ophold resp. i Østerrig og Tyskland, samt Frankrig og Holland.

Stipendier for Elever af Skolen.

Aarlig uddeles Skolestipendier til Elever af Skolen, der er trængende, og som ved Talent, Flid og god Opførsel har vist sig værdige dertil. I dette Øiemed var for Budgetterminen bevilget Kr. 500.00, der uddeltes til Gravør *Hilmar Holm* og Malersvend *Richard Ruud* (hver Kr. 200) og Snedker *Andreas Sandmæl* (Kr. 100).

Horns Legat.

Legatkapitalen udgjør Kr. 400.00, og de aarlige Renter skal efter Statutterne uddeles som Præmier til en eller 2 af Skolens bedste Elever blandt Haandværkslærlinge eller Svende.

Renterne for afvigte Budgetaar anvendtes til Præmie for Elev af Haandværksklassen, Træskjærer *Einar Grøstad*.

Johan Finnes Legat.

Legatet er tillagt den kgl. Kunst- og Haandværksskole, og bestyres af Kirke-Departementets Chef i Forbindelse med Skolens Forstanderskab. Legatets Kapital udgjør fortiden Kr. 68,331.66, og de aarlige Renter skal hvert Aar paa Testators Fødselsdag, den 26de Oktober, uddeles til værdige,

trængende norske Kunstnere — Malere, Lithografer og Kunstnere, som med disse kan sættes i Klasse — til Befordring af deres Studium i *Fødelandet*.

Af Renterne for afvigte Budgetaar uddeltes Stipendier til: Malerne *Johannes Grønnæss*, *Georg Schjelderup*, *Kristen Holbo*, *Oluf W. Thorne*, *Halfdan Egedius* og Xylograf *Cornelius Flom*, hver Kr. 400.00 samt Maler *Andreas Singdahlsen* Kr. 300.

Af Fru Generalkonsulinde Arnolda Petersen, Christiania, har Skolen modtaget som Gave Værket: «Die hervorragendsten Kunstwerke der Schatzkammer des Osterreichischen Kaiserhauses».

Skolens Undervisningsplan findes aftrykt som Bilag No. 7.

Skolen har i det forløbne Aar ifølge Kassererens Regnskab havt følgende Indtægter og Udgifter:

Indtægter:

1. Beholdning fra forrige Regnskabsaar	Kr.	289.75
2. Skolepenge:		
a. Dagskolen	Kr.	4,130.00
b. Aftenskolen	»	2,900.00
		» 7,030.00
3. Christiania Kommunes Bidrag	»	20,000.00
4. Statskassens Tilskud	»	49,400.00
5. Tilfældige Indtægter	»	22.36
		<hr/>
		Kr. 76,742.11

Udgifter:

1. Lønninger	Kr.	42,612.16
2. Extraundervisning og Foredrag	»	5,145.50
		<hr/>
		Lateris Kr. 47,757.66

	Transport	Kr. 47,757.66	
3.	Bibliotheket.....	»	1,547.27
4.	Fripladse.....	»	576.00
5.	Stipendier:		
	a. for Direktør og Lærere..	Kr. 1,000.00	
	b. for Elever.....	»	500.00
			» 1,500.00
6.	Inventar og Samlinger.....	»	4,728.93
7.	Leie af Lokale.....	»	7,900.00
8.	Lys og Brænde.....	»	6,364.06
9.	Blandede og tilfældige Udgifter:		
	a. Kontor og tilf. Udgifter..	Kr. 1,961.00	
	b. Renhold.....	»	757.41
	c. levende Model.....	»	343.95
			» 3,062.36
10.	Undervisning i Tegning for Berg- og Real- studerende.....	»	1,200.00
	Beholdning 30. Juni 1896.....	»	2,105.83
			<hr/>
			Kr. 76,742.11
			<hr/> <hr/>

Christiania i Oktober 1896.

I. W. Holter.

Bilag 1.

Tabel over Elevantallet i Skolens Klasser i Skoleaaret 1895—1896.

(Dagskolen.)

Klassen for Frihaandstegning, 1ste Trin.....					133 Elever.
Klassen for Do. 2det Trin.....					103
Klassen for Do. 3die Trin.....					24
Konstruktionsklassen.....					73
Ornamentklassen.....					58
Bygningsklassen.....					28
Haandværksklassen.....					8
Dekorationsmalerklassen.....					17

Bilag 2.

Tabel over Elevantallet i Skolens Klasser i Skoleaaret 1895—1896.

(Aftenskolen.)

Klasserne for Frihaandstegning, 1ste Trin	388	Elever.
Klasserne for Do. 2det Trin	168	—
Klassen for Do. 3die Trin	57	—
Konstruktionsklasserne	218	—
Ornamentklassen	24	—
Modellerklassen	27	—
Bygningsklassen	33	—
Haandværksklassen	30	—
Dekorationsmalerklassen	15	—

Bilag 3.

Tabel, visende Dagskole-Elevernes Livsstilling.

Bygningsteknikere	84
Gravører	3
Guldsmede	2
Kunstnere:	
Billedhuggere	1
Malere	1
Lithografer	3
Lærere og Lærerinder	13
Malere	38
Mekanikere	1
Retouchører	2
Skoleelever	62*)
Smede	1
Snedkere	4
Studenter	3
Tapetserere	2
Tegnere	13
Teknikere	4
Ubestemte (hvoraf 27 Kvinder)	30
	<hr/>
	267

*) Heri medregnet 59 Artianere, der har aflagt Prøven i Frihaandstegning ved Skolen.

Bilag 4.

Tabel, visende Aftenskole-Elevernes Livsstilling.

Billedskjærere og Træskjærere	12
Blikkenslagere	5
Bogbindere	1
Bygningsteknikere	174
Bøssmagere	1
Ciselører	4
Dreiere	2
Fotografer og Retouchører	8
Filere	1
Gravører	19
Gibsmagere	3
Guldsmede	28
Handelsbetjente og Kontorister	2
Hjulmagere	5
Kobberslagere	1
Kobberstikkere	2
Konditorer	1
Kunstnere:	
Billedhuggere	1
Malere	7
Lithografer	7
Lærere og Lærerinder	48
Malere	154
Mekanikere	20
Militære	5
Modellører	2
Sadelmagere	2

	Transport	515
Skoleelever		43 ^{*)}
Snedkere		102
Smede		5
Stenhuggere		4
Studenter		24
Tapetsere		8
Tegnere		9
Teknikere		11
Typografer		6
Visergutter		2
Vognlakerere		1
Xylografer		2
Ubestemte (deraf 12 Kvinder)		18

750

*) Heri medregnet 24 Artianere, der har aflagt Prøven i Frihaandstegning ved Skolen.

Bilag 5.

Tabel, visende Antallet af Elever ved Dagskolen i Skoleaaret 1895—1896 fordelt efter Fødselssteder.

Aalesund	1	Transport	152
Akershus Amt	24	Drammen	8
Arendal	1	Egersund	1
Bergen	3	Farsund	1
Bratsberg Amt	1	Fredrikshald	3
Buskeruds Amt	7	Fredriksstad	2
Christiania	110	Hamar	1
Christianssand	5	Hedemarkens Amt	10
Lateris	152	Lateris	178

Transport	178	Transport	226
Holmestrand	1	Sarpsborg	1
Horten	1	Skien	1
Hønefos	1	Smaalenenes Amt	3
Jarlsb. og Laurvigs Amt	2	Stavanger	2
Kongsberg	1	Stavanger Amt	4
Kongsvinger	2	Stenkjær	1
Kristians Amt	5	Søndre Bergenhus Amt	1
Laurvig	2	Søndre Trondhjems Amt	2
Lillehammer	2	Trondhjem	6
Lister og Mandals Amt	4	Tromsø	1
Moss	2	Tromsø Amt	2
Nedenæs Amt	1	Tønsberg	7
Nordlands Amt	4	Tvedestrand	2
Nordre Bergenhus Amt	4		
Nordre Trondhjems Amt	3	Danmark	1
Porsgrund	1	Nordamerika	1
Risør	1	Portugal	1
Romsdals Amt	7	Rusland	1
Sandefjord	4	Sverige	4
Lateris	226		267

Bilag 6.

Tabel, visende Antallet af nyindmeldte Elever ved Aftenskolen
i Skoleaaret 1895—1896 fordelt efter Fødselssteder.

Aalesund	2	Transport	45
Akershus Amt	41	Bergen	8
Arendal	2	Bratsberg Amt	6
Lateris	45	Lateris	59

Transport . . .	59
Brevig	1
Buskeruds Amt	13
Christiania	121
Christianssand	6
Drammen	15
Drøbak	1
Egersund	2
Finmarkens Amt	1
Flekkefjord	1
Fredrikshald	5
Fredriksstad	6
Gjøvik	1
Haugesund	2
Hamar	1
Hedemarkens Amt	26
Holmestrand	1
Horten	5
Hønefos	1
Jarlsb. og Laurvigs Amt	6
Kongsberg	1
Kragerø	4
Kristians Amt	11
Laurvig	4
Lillehammer	2
Lister og Mandals Amt	4

Lateris . . 300

Transport . . .	300
Mandal	2
Molde	1
Moss	3
Nedenes Amt	3
Nordlands Amt	7
Nordre Bergenhus Amt	3
Nordre Trondhjems Amt	2
Porsgrund	4
Romsdals Amt	7
Sandefjord	1
Skien	2
Smaalenenes Amt	12
Stavanger	8
Stavanger Amt	5
Søndre Bergenhus Amt	2
Søndre Trondhjems Amt	1
Trondhjem	7
Tromsø	1
Tromsø Amt	4
Tønsberg	6
Tvedestrand	6
—	
Danmark	2
Rusland	1
Sverige	9

399

Bilag 7.

Plan for Undervisningen

ved

den kgl. Kunst- og Haandværksskole i Christiania.

(Approberet ved Kirke-Departementets Skrivelse af 12te Oktober 1889
cfr. Skrivelse af 9de Oktober 1893.)

1. **Frihaandstegning**, 1ste Trin: Tegning efter Forlæggeblade uden Skygge. Forsaavidt Elevens Standpunkt gjør det fornødent, begyndes med retliniede Figurer, fra hvilke i ethvert Fald snaarest mulig gaaes over til krumliniede eller sammensatte ornamentale Former (Blad- og Kalkformer), og fortsættes i en med udelukkende Hensyn til Elevens Fremskridt fortsat Rækkefølge, indtil han formaar nogenlunde korrekt at gjengive et mere udviklet Ornament.
Eleverne behøve ingen Forkundskaber.
2. **Frihaandstegning**, 2det Trin: Tegning efter Legemer.
 - A. 1. enkle, af plane Flader begrænsede Legemer (Kubus, Prisme og Pyramide);
 2. vanskeligere, af saavel rette som krumme Flader begrænsede Legemer;
 3. Sammenstilling af flere Legemer.
Forud for Tegningen gaar en Forklaring af Perspektivets Hovedregler samt deres Anvendelse i det foreliggende Tilfælde. Til Klargjørelse af de saaledes indøvede perspektiviske Reglers praktiske Nytte gaaes over til
 4. Modeller, hentede fra det praktiske Liv (Stuhlmanns Modeller, Vaseformer o. l.) — alt uden Skygge, idet de ikke synlige Linier punkteres.
Eleverne maa have gennemgaaet 1.
3. B. Tegning med Skygge efter stereometriske Legemer, ornamentale og andre Afstøbninger i Relief samt Dyremasker.
Eleverne maa have gennemgaaet 1 og 2.

4. **Frihaandstegning, 3die Trin:**
 - A. Tegning med Skygning efter Masker og Afstøbninger af Hænder og Fødder, Buster og hele Figurer. Anatomisk Tegning efter Kranier, Skelet og Muskelmand.
Eleverne maa have gennemgaaet 1, 2 og 3.
5. B. Tegning efter levende Model.
Eleverne maa have gennemgaaet 1, 2, 3 og 4.
6. **Konstruktionstegning, 1ste Trin:**
 - A. Øvelse i Brug af Tegneapparater og Optrækning. Plangeometrisk Tegning til og med Keglesnitlinier, Spiraler og Cykloider.
 - B. Projektionslærens almindelige Grundsætninger. Projektion af Legemer, begrænsede af plane og krumme Flader.
 - C. Snit og Udfoldinger.
 - D. Skyggetegning.
Eleverne maa have gennemgaaet 1.
7. E. Perspektivtegning.
Eleverne maa have gennemgaaet 1 samt 6, A. og B.
8. **Konstruktionstegning, 2det Trin:**
 - A. Deskriptiv Geometri: Tegning efter Holst og Johannsens, Brochs samt Leroys Lærebøger med Anvendelse paa Skyggelæren.
Eleverne maa have gennemgaaet 1 og 6.
9. B. Maskintegning:
 1. De enkelte Maskindeles Konstruktion.
 2. Opmaaling af Modeller og Maskiner samt Konstruktion af sammensatte Maskiner efter Skisser og Opgaver.
Eleverne maa have gennemgaaet 1, 6 og 20.
10. **Ornamenttegning:**
 - A. Elementær Ornamentlære: Skelettet og almindelig Bygning af Ornamentet uden Hensyn til Stilperioder.
Eleverne maa have gennemgaaet 1 og 6.
 - B. Gennemgaaelse i Foredrag med Tegning af den græskromerske Stil- og Formlære.

11. A. Stiliseren af Planter.
B. Anvendt Ornamentlære: Anvendelse af Ornamentiken i de forskjellige Stilperioder under Hensyn til de forskjellige Fag.
Eleverne maa have gennemgaaet 1, 2, 3, 4, 6 og 10.
12. **Modellering i Ler og Vox:**
A. Kopieren af ornamentale og andre Afstøbninger i Relief samt Masker.
B. Modellering i Relief efter fritstaaende Gjenstande.
C. Modellering efter grafiske Fremstillinger.
Eleverne maa have gennemgaaet 1 og 2.
13. D. Modellering efter levende Model.
Eleverne maa have gennemgaaet 1, 2 og 12.
14. E. Modellering efter egne Kompositioner.
Eleverne maa have gennemgaaet 1, 2, 10, 12 og 13.
I Forbindelse med Undervisningen i Modellering bibringes Eleverne Øvelse i at tage Form samt i Støbning i Gips.
15. **Bygningstegning:**
A. Elementær Bygningslære: a. Murkonstruktioner; b. Tømmerkonstruktioner; c. enkle Jernkonstruktioner; d. Indretningsarbejder.
B. Løsning af Opgaver i ovennævnte Fag.
Hertil Foredrag over Bygningskonstruktion og Materiallære samt Fasthedslæren anvendt paa Bygningskonstruktioner.
Eleverne maa have gennemgaaet 1, 2 A, 6 og 20.
16. C. Arkitektonisk Stillære: Gennemgaaelse af Stil- og Proportionslæren.
Eleverne maa have gennemgaaet 1, 6, 10, 15 og 20.
17. **Fagtegnning for Haandværkere.** Faglig Undervisning i Haandværk og Kunsthaandværk.
A. Opmaaling og Tegning efter Modeller og Forlægsblade af Gjenstande inden Elevens Haandværk.
Eleverne maa have gennemgaaet 1, 2 A, 6 og i Regelen 10.

18. B. Selvstændig Komposition af Gjenstande inden Elevens Fag med Udførelse af Arbeids- og Detaljtegninger.
Eleverne maa have gennemgaaet 1, 2, 3, 4, 6, 10 og 17. Elever, hvis Haandværk betinger Kjendskab til plastisk Ornamentik, maa tillige have gennemgaaet 12.

19. Dekorativt Maleri.

- A. 1. Malen efter Dekorationsdele i Gibs eller andet Materiale med særligt Hensyn til Behandlingen af Lys og Skygge.
2. Malen efter farvige Dekorationsdele i Akvarel, Lim, Tempera og Olje.
3. Mindre Opgaver, hvor Grundformen er given.
4. Malen efter Naturgjenstande, der finder Anvendelse i Dekorationen.
Eleverne maa have gennemgaaet 1, 2, 3, 6, 7 og 10.
- B. 1. Opgaver over samlede Dekorationer, hvor Grundformen er given — udført i Akvarel med Maalestok.
2. Udførelse i naturlig Størrelse efter egne Akvarelskisser.
Eleverne maa have gennemgaaet 1, 2, 3, 4, 6, 7, 10 og 19 A.

20. Arithmetik og Geometri.

- A. Regning: til og med Uddragning af Kvadratrødder (tildels Kubikrødder).
B. Bogstavregning til og med Løsning af 1ste Grads Ligninger med 1 Ubekjendt.
C. Plangeometri: Dens Elementer og praktiske Anvendelse til Beregning af Triangler, Polygoner og Cirkler.
D. Stereometri: Beregning af de almindelige geometriske Legemer.
Eleverne behøver ingen Forkundskaber.
-